

Archiv tělesné výchovy s portu

Inventář č. 112

NAD č. 18

VESLOVÁNÍ

1895-2009

Praha 2017

Pavčina Fúrová

Úvod

Za kolébku moderního veslování je považována Anglie – již v roce 1715 se zde konaly první závody „watermannů“. Od roku 1828 se jezdí slavný závod Oxford–Cambridge, jehož posádku tvoří studenti univerzit z těchto měst. Veslařství se z Velké Británie rozšířilo do Německa, kde vznikl v roce 1836 první německý veslařský klub *Hamburger Ruderclub* (dnes *Der Hamburger und Germania Ruder Club*). Díky čilým obchodním vztahům se veslování rozšířilo z Německa do Čech.

V českých zemích se konal první veslařský závod v roce 1845 u příležitosti příjezdu prvního parního vlaku do Prahy. V roce 1860 založili v Čechách žijící Angličané veslařský kroužek *English Crew* (později přejmenovaný na *English Rowing Club*) se sídlem na Slovanském ostrově. V roce 1865 proběhl v Praze pokus založit Veslařsko-plaveckou jednotu Vltavan (nebyla úřady povolena). O rok později vznikl při Sokole pražském veslařský odbor, což se nedlouho poté stalo také v Hodoníně, Roudnici nad Labem, na Malé Straně v Praze a v Písku. Založen byl také německo-český Lední klub v Praze (*Eisklub zu Prag*), v němž se v létě veslovalo a v zimě bruslilo. *Eisklub* byl později sloučen s *Prager Ruderklub Regatta*, ze kterého v polovině 70. let 19. století odešla většina Čechů, kteří založili Český veslařský a bruslařský klub. Členové se v tomto klubu soustřeďovali v družstvech, která nesla názvy podle lodí – Blesk, Orlice, Triton, Satan atd. V roce 1876 podniklo mužstvo Blesku 11denní jízdu do Hamburku, kde se hned po dojezdu účastnilo místních závodů.

V 80. letech vznikaly na českém venkově nové kluby – v Mělníku, Písku, Lounech, Roudnici nad Labem. V roce 1884 byla 3 pražskými (VK Blesk, VK Triton, Český veslařský a bruslařský klub) a 4 mimopražskými kluby (V a BK Vajgar Jindřichův Hradec, KV Mělnických, ČAC Roudnice, V a BK Ohře Louny) založena Ústřední jednota veslařů z Čech.

V roce 1892 vznikla v Turíně Mezinárodní veslařská federace (*Fédération Internationale des Sociétés d'Aviron*, FISA). Jejího prvního kongresu se zúčastnil také Josef Rössler-Ořovský, který prosadil, aby byla Ústřední jednota veslařů z Čech přijata do FISA jako národní svaz (na přelomu století byla Ústřední jednota nucena vystoupit).

Josef Rössler-Ořovský založil v roce 1895 Český sculling Cercle, jehož cílem byla podpora skifování a opatření financí na účast v zahraničních závodech. Inicioval také vznik Jarního skullerského závodu, který byl po smrti svého zakladatele přejmenován na Jarní skullerský závod Josefa Rösslera-Ořovského.

V roce 1908 došlo k přejmenování Ústřední jednoty veslařů z Čech na Svaz českých veslařských klubů. Hned v následujícím roce se konal první Primátorský závod, a to nepřetržitě až do roku 1914, kdy byl přerušen první světovou válkou.

Brzy po válce došlo k dalšímu přejmenování ústřední veslařské organizace – na Svaz veslařů RČS (1920-1934) a bylo rozhodnuto opět podat přihlášku do FISA. Na tzv. Pershingově olympiádě startovala osmiveslice ČVK Praha a posádka ČAC Roudnice. Českoslovenští veslaři se po válce pravidelně účastnili různých zahraničních regát, ME i OH. Silným veslařským klubem byl v meziválečném období ČAC Roudnice, na který nestačila ani trojice pražských klubů sídlící proti Veslařskému ostrovu – ČVK Praha, VK Blesk a VK Slavia. Od poloviny 20. let 20. století se stále výrazněji připomínal Klub veslařů mělnických – zvláště skifař Josef Straka, který za 20 let své aktivní činnosti získal 17 titulů mistra ČSR, na OH 1928 obsadil na skifu 5. místo, na ME v Bydhošti (1929) získal stříbro. V roce 1925 se konalo Mistrovství Evropy ve veslování v Praze.

Německé veslařské kluby měly od počátku vlastní ústředí – Landes-verband der deutschen Rudernvereine in Böhmen und Mähren. Teprve v roce 1934 došlo k dohodě s českým svazem a vznikla jednotná ústřední organizace Československý veslařský svaz (existoval až do sjednocení tělovýchovy).

Během druhé světové války ve většině loděnic sportovní činnost utichla, pouze Primátorky se konaly po celou dobu Protektorátu a byly chápány jako český závod. Po roce 1948 došlo ke dvěma významným úspěchům na olympijských hrách – na LOH 1952 v Helsinkách zvítězila třeboňská čtyřka s kormidelníkem (Karel Mejta, Jiří Havlis, Jan Jindra, Stanislav Lusk, kormidelník Miroslav Koranda) a zlatou medaili rovněž získal Václav Kozák a Pavel Schmidt na dvojskifu na LOH 1960 v Římě.

V druhé polovině 20. století se v Československu konalo hned několik vrcholových soutěží. V roce 1961 bylo v ČSSR zorganizováno Mistrovství Evropy (poté až v roce 2017). V letech 1986 a 2010 hostilo sportovním centrum v Račicích Mistrovství světa juniorů, v roce 1993 dokonce MS dospělých. Opomenout nelze ani Mistrovství světa pro veslaře do 23 let (2009).

Literatura:

DEMETROVIČ, Ernest a kol. *Encyklopedie tělesné kultury: A-O*. Olympia 1988.

80 let organizovaného veslování ČSSR, Praha, 1964.

ANDĚL, Jaroslav a kol. *Jubilejní ročenka ke 100. výročí vzniku veslařské organizace v ČSR 1884-1984*, Praha 1984.

Charakteristika sbírky:

Sbírka Veslování obsahuje písemností mnoha původců. V první řadě to jsou materiály ústředních veslařských organizací – v letech 1884 až 1908 Ústřední jednoty veslařů v Čechách, 1908 až 1920 Svazu českých veslařských klubů, 1920 až 1934 Svazu veslařů RČS a 1934 až 1948 Čs. veslařského svazu. Většinou se jedná o pozvánky a programy na závody, případně veslařské řády a pravidla. Ve sbírce jsou zastoupeny dokumenty některých pražských (Český Sculling Cercle, VK Blesk, VK Slavia) i mimopražských klubů (Mělník, Roudnice, Tábor). Ve všech případech se jedná pouze o několik jednotlivin (zpravidla pozvánky a programy na závody, jubilejní sborníky). Z mezinárodních soutěží jsou ve sbírce zastoupeny hlavně ty, které se konaly v Praze (1961, 1993, 2006, 2009). Součástí sbírky jsou i jednotliviny z pozůstalostí českých veslařů – např. Josefa Jaborova (kapitán ČAC Roudnice). Poměrně rozsáhlý je soubor novinových výstřižků vztahující se k ME v roce 1925 v Praze.

Další archivní soubory týkající se veslování:

NM, ATVS, Primátorky (NAD č. 243).

NM, ATVS, František Widimský (NAD č. 134).

NM, ATVS, Václav Holý (NAD č. 10).

Národní archiv v Praze, Československý veslařský svaz (č. fondu 821).

Ústřední jednota veslařů v Čechách (1884-1908) / Závody			ks/ll
1	Pozvánka na 27. mezinárodní amatérský závod ve veslování v Praze (pořádá VK Blesk, VK Slavia, pod záštitou Ústřední jednoty veslařské)	15. 7. 1895	2 1
2	Propozice Veslařského mezinárodního závodu o mistrovství zemí koruny České	17. 7. 1897	1
3	Pozvánka na 29. mezinárodní amatérský závod ve veslování na Vltavě mezi Braníkem a Podolem	18. 7. 1897	1
4	Pozvánka na 33. mezinárodní amatérský závod ve veslování mezi Dvorcí a Podolem	13. 7. 1901	1
Svaz českých veslařských klubů (1908-1920) / Úřední záležitosti			ks/ll
5	Závodní řád Svazu českých veslařských klubů	1914	1 1
Svaz českých veslařských klubů (1908-1920) / Závody			ks/ll
6	Pozvánka na Druhý primátorský závod osmiveslic	18. 6. 1911	1 1
7	Program 41. mezinárodních amatérských závodů veslařských	2. 7. 1911	1
8	Program 43. mezinárodních amatérských závodů veslařských	28. a 29. 6. 1913	1
Svaz veslařů RČS (1920-1934) / Úřední záležitosti			ks/ll
9	Zprávy z 10. valné hromady Svazu veslařů RČS	1931	1 1
10	Stanovy a řady Svazu veslařů RČS	1923	1
11	Závodní pravidla Svazu Veslařů RČS	1927	1
Svaz veslařů RČS (1920-1934) / Závody			ks/ll
12	Program Veslařského závodu o mistrovství Evropy (připsané výsledky)	5. a 6. 9. 1925	1 1
Svaz veslařů RČS (1920-1934) / Časopis			ks/ll
13	Vodní sporty, roč. VIII	1926	1 1
Svaz veslařů RČS (1920-1934) / Varia			ks/ll
14	Č. V. K. Praha 1905-1930 (tisk)	1905–1930	1 1
15	Návrh dohody Svazu veslařů RČS s Landes-verband der deutschen Rudernvereine in Böhmen und Mähren (strojopis)	30. léta 20. stol.	1
Československý (český) veslařský svaz (1934-1948) / Úřední záležitosti			ks/ll
16	Stanovy a řady Českého veslařského svazu	1941	2 1
17	Oběžníky ČVS	1942, 1947	3
18	Seznam úředních činovníků ČVS pro mezinárodní a národní veslařské závody	1945	2
Československý (český) veslařský svaz (1934-1948) / Závody			ks/ll
19	Pozvánka a čestná vstupenka na Veslařské závody o mistrovství RČS	19. 7. 1936	3 1
20	Výsledky veslařského Mistrovství ČSR z 3. 8. 1947 (Třeboň) a 11. 7. 1948 (Brno)	1947, 1948	2

Československý (český) veslařský svaz (1934-1948) / Varia			ks/ll	
21	Průkazka činovníka ČVS (prázdná, podpis předsedy F. Kneidla)	s. d.	1	1
ČSTV - veslařská sekce / Závody			ks/ll	
22	Pražská mezinárodní regata - propozice	13. a 14. 6. 1964	1	1
23	Celostátní vyspání veslařských soutěží pro rok 1967 - propozice	1967	1	
24	Mistrovství světa juniorů ve veslování (Roudnice n. Labem) - program	29. 7.–3. 8. 1986	2	
ČSTV - veslařská sekce / Tisky			ks/ll	
25	Pravidla veslování platné od 1. května 1963	1963	1	1
26	80 let ústřední organizace veslování	1884–1964	2	
27	100 let československého veslování (ročenka, pozvánka na výstavu, návrhy log)	1884–1984	8	
28	Časopis Vodní sporty (roč. 19/1967; roč. 21/1969, č. 1, 2, 5-6; roč. 22/1970, č. 5; roč. 24/1972, č. 1-7; roč. 25/1973, č. 1-2)	1967, 1969, 1970, 1972, 1973	13	
Český veslařský svaz			ks/ll	
29	Pozvánka a program na Mistrovství ČR ve veslování (skupina Senior B a Master)	4.–5. 7. 1998	1	1
České kluby a oddíly / Mělník / Klub veslařů mělnických při TJ EMĚ / Závody			ks/ll	
30	Pozvánka na oslavu 110 let KVM se závody na Vltavě	19. 10. 1991	1	2
České kluby a oddíly / Mělník / Klub veslařů mělnických při TJ EMĚ / Tisky			ks/ll	
31	90 let mělnických veslařů	1881–1971	2	2
32	Mělničtí veslaři jubilují	1881–1981	1	1
České kluby a oddíly / Ostrava / Veslařský klub Perun			ks/ll	
33	Program II. nár. amatérských veslařských závodů na řece Odře	30. 7. 1922	1	2
České kluby a oddíly / Praha / Bohemians ČKD Praha			ks/ll	
34	Veslaři Bohemians Praha jubilují, 1923-1973	1923–1973	1	2
České kluby a oddíly / Praha / Český Sculling Cercle			ks/ll	
35	Pozvánka na skullerské závody na Vltavě mezi Podolem a Chuchlí	19. a 20. 9. 1896	1	2
České kluby a oddíly / Praha / Český veslařský klub v Praze - Podolí			ks/ll	
36	Výroční zpráva ze správní rok 1912	1912	1	2
37	Pozvánka na veslařské závody (XVII. Rennerův memorial, 62. Mezinárodní amatérské závody veslařské, I. ženský veslařský pohár)	1936	1	

České kluby a oddíly / Praha / V.K. Blesk			ks/II
38	Informační plakátek o otevření nové klubovny v Podolí	[1909]	1 2
39	Propozice 70. amatérských veslařských závodů a 25. Rennerův memoriál	18. 6. 1944	1 1
40	Propozice a pozvánka na 73. mezinárodní amatérské veslařské závody a 28. Rennerův memorial	15. 6. 1947	2
41	Informační brožura k Jubilejní regatě konané ke 100. výročí čs. veslování	1984	1
České kluby a oddíly / Praha / V.K. Slavia			ks/II
42	Program závodů V.K. Slavia v Praze na oslavu 20letého jubilea svého založení	3. 9. 1905	1 2
České kluby a oddíly / Praha / Výbor pro pořádání mezinárodních závodů veslařských v Praze			ks/II
43	Program I. Mezinárodních závodů veslařských císaře Františka Josefa I.	12. 7. 1903	2 2
44	Program II. Mezinárodních závodů veslařských císaře Františka Josefa I.	3. 7. 1904	1
České kluby a oddíly / Přerov / TJ SPARTAK strojírny Přerov - veslařský oddíl			ks/II
45	Propozice Veslařského závodu v Přerově na řece Bečvě	8. 5. 1955	1 2
46	Propozice Velké ceny žen ve veslování a veřejných veslařských závodů v Přerově	9. 5. 1961	1 1
České kluby a oddíly / Roudnice nad Labem / ČAC Roudnice			ks/II
47	Propozice veslařských závodů - II. Memoriál MUDr. Ferdinanda Brožka a I. vyhledávací závody na olympiádu	23. 5. 1948	1 2
České kluby a oddíly / Tábor / TJ vodní stavby Tábor - veslařský oddíl			ks/II
48	Propozice Mezinárodního mistrovství ČSSR žen a Přeboru mladšího dorostu ČSSR ve veslování	11. a 12. 7. 1964	2 2
České kluby a oddíly / Tábor / Veslařský klub Jordán			ks/II
49	Dopis Závodního výboru VK Jordán v Táboře svým členkám (poděkování ze věnování cen)	19. 7. 1911	1 2
České kluby a oddíly / Uherské Hradiště / TJ Slovácká Slavia - veslařský oddíl			ks/II
50	Stručná historie veslařského oddílu TJ Slovácká Slavia - strojopis s poznámkami	1863–1976	1 2
51	Poukázka na 1000 Kčs	25. 7. 1946	1 1
FISA / Závody			ks/II
52	ME ve veslování - Praha 1961 (průvodce v němčině, program, sestavy, ...)	17.–27. 8. 1961	5 2
53	ME ve veslování ženy - Moskva 1963 (program, sestavy)	6.–8. 9. 1963	2
54	ME ve veslování - Duisburg 1965 (program)	20.–29. 8. 1965	1
55	ME ve veslování ženy - Amsterdam 1966 (program)	26.–28. 8. 1966	1
56	MS ve veslování - Bled, Slovinsko 1966 (program)	8.–11. 9.	1

FISA / Závody		ks/II	
	1966		
57 MS ve veslování - Račice 1993 (program, výsledky)	28. 8.–5. 9. 1993	4	
58 MS ve veslování - Eton 2006 (program)	20.–27. 8. 2006	1	
59 MS ve veslování do 23 let - Račice 2009 (program, pozvánka)	23.–26. 7. 2009	3	
FISA / Varia		ks/II	
60 Ročenka FISA za rok 1985	1985	1	2
61 Návrhy na odznak kongresu FISA (u příležitosti ME)	1925	3	
62 Zpráva Karla Popela o kongresu FISA v Helsinkách	18. 7. 1952	1	
Zahraniční kluby a oddíly / Maďarsko / Budapesti Evezős Szövetség		ks/II	
63 Program závodu na Dunaji 1964	26.–27. 9. 1964	1	3
64 Program závodu na Dunaji 1965	4.–5. 9. 1965	1	
Zahraniční kluby a oddíly / Německo / Berliner Regatta-Vereins		ks/II	
65 Stanovy spolku	1906	1	3
Zahraniční kluby a oddíly / Německo / Central-Verband Nautischer Clubs in Zürich		ks/II	
66 Ruderregatta auf dem Zürichsee (program, pozvánka na slavnostní večer)	11.–12. 7. 1908	2	3
Zahraniční kluby a oddíly / Německo / Deutscher Ruder-Sport-Verband		ks/II	
67 Internationale Große Grünauer Ruder-Regatta (trojboj: ČSSR, Polsko, DDR)	19.–21. 6. 1964	1	3
Zahraniční kluby a oddíly / Německo / Zürcher Regatta-Verein		ks/II	
68 Internationale Ruder-Regatta (program)	26. 6. 1909	1	3
Zahraniční kluby a oddíly / Nizozemsko / A.S.R. Nereus		ks/II	
69 Rozpis mezinárodní veslařské regaty	23.–24. 6. 1962	1	3
Zahraniční kluby a oddíly / SSSR		ks/II	
70 Časopis Grebnoy sport v SSSR (20/VII 1956)	1956	1	3
Zahraniční kluby a oddíly / Velká Británie		ks/II	
71 Program 143. univerzitního závodu The Bot Race	29. 3. 1997	1	3
72 Henley Royal Regatta - program	2. 7. 2005	1	
Osobní pozůstalosti / Bartosch Josef		ks/II	
73 Dopis (pozdání do loděnice) od Touren Ruder-Club (Berlin)	31. 5. 1915	1	3

Osobní pozůstalosti / Čížek Jaroslav			ks/ll
74	Informační brožura o J. Čížkovi (vydáno v souvislosti s jeho úmrtím), tisk	1885–1942	1 3
Osobní pozůstalosti / Holý Václav			ks/ll
75	Křestní list (kopie), domovský list, parte, životopis	1888–1956	4 3
Osobní pozůstalosti / Jaborov Josef			ks/ll
76	Členská průkazka (2 ks), pohlednice (2 ks), diplom za činnost v TJ SPARTAK	1919–1957	6 3
Osobní pozůstalosti / Mikeš František			ks/ll
77	Fotografie s medailí	1930 (?)	1 3
Osobní pozůstalosti / Voříšek Josef			ks/ll
78	Průkazky a dopis od Veslařského klubu Libeň	1924, 1931	3 3
Tisky			ks/ll
79	Henley on Thames and its History (dějiny anglického veslařského střediska)	1908	1 3
80	Dvojlist z novin věnující se Pražským Primátorkám	1911–1940	1
81	Novinové články z roku 1925 vztahující se hlavně k ME (Národní politika, Národní listy, České slovo, ...)	1925	80
82	Novinové výstřižky (Ženy a veslařství, Z dob založení jarního skullerského závodu, Pojištění proti dešti, ...)	20. léta 20. stol.	5
83	Článek Jak se kdysi v Čechách veslovalo (Vodní sporty)	1959	1
84	Rozhovor s Františkem Vrbou (Mladá Fronta)	1970	1
85	Článek o konstrukci osmy (Stern Sport)	před 1972	1
86	Reklamní nabídky lodí a vesel (3 ks z Anglie, 1 ks Frankfurt)	s. d.	4
Varia			ks/ll
87	Samolepky k účasti ČSSR na LOH 1984 (neúčast)	1984	15 3
88	Paměti	1926–1932	4